

Europska mreža pravobranitelja za djecu

Stajalište o *Zaštiti i promicanju prava djece u alternativnoj skrbi*

*Usvojeno na 28. Općoj skupštini ENOC-a, 20. rujna 2024., u Helsinkiju, u Finskoj

*„Svako dijete i mlada osoba treba živjeti u podržavajućem, zaštitničkom i
brižnom okruženju
koje promiče njihov puni potencijal”¹*

PREAMBULA

Ovo Stajalište ENOC-a iz 2024. temelji se na općem razumijevanju svih članica ENOC-a da, iako su djeca u alternativnoj skrbi jedna od najranjivijih i najnevidljivijih skupina djece, i dalje dolazi do značajne ugroze njihovih prava. Postoji opća zabrinutost da djeci čiji roditelji ne mogu zadovoljiti njihove potrebe i koja su lišena roditeljske skrbi država ne pruža uvijek dovoljno podržavajuće, sigurno i poticajno okruženje. Također, postoji zabrinutost da djeca i mladi u alternativnoj skrbi doživljavaju stigmatu i predrasude s niskom razinom razumijevanja u općoj populaciji.

ENOC alternativnu skrb za djecu definira kao skrb koju pružaju državna tijela ili drugi priznati pružatelji usluga u skladu sa zakonodavstvom i administrativnim praksama pojedine zemlje/jurisdikcije. Alternativna skrb treba biti zaštitni mehanizam za djecu o kojoj se njihove obitelji ne mogu brinuti. Odnosi se na usluge čiji je cilj zaštita i promicanje dobrobiti djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi ili djece čiji roditelji ne mogu, čak i uz odgovarajuću podršku, djetetu pružiti primjerenu skrb i zadovoljiti njegove potrebe. Može se ostvarivati u različitim oblicima, od kojih su najčešći udomiteljska skrb u udomiteljskoj obitelji, rezidencijalna skrb ili formalna srodnička skrb.

Mogu postojati neformalni aranžmani za skrb o djeci bez sudjelovanja javnopravnih tijela. Ti se aranžmani mogu odvijati unutar obitelji, među rodbinom ili prijateljima (npr. neformalna srodnička skrb). To nazivamo neformalnom alternativnom skrbi. Naglasak u ovoj izjavi stavlja se na formalnu alternativnu skrb, koja je određena odlukom (odlukama)

¹ 64/142. [Smjernice za alternativnu skrb o djeci](#), Opća skupština Ujedinjenih naroda, 2010.

javnopravnih tijela².

2024. godine ENOC se usredotočio na razinu provedbe međunarodnih i regionalnih standarda u okviru alternativne skrbi o djeci i ključnu ulogu pravobranitelja za djecu u samostalnom prijavljivanju i rješavanju kršenja dječjih prava u kontekstu alternativne skrbi. Ovo stajalište temelji se na istraživanju „*The Protection and Promotion of the Rights of Children in Alternative Care*“ („*Zaštita i promicanje prava djece u alternativnoj skrbi*“) kojem su 34 institucije članice ENOC-a pridonijele pružanjem relevantnih podataka o pravima djece u alternativnoj skrbi iz svoje nadležnosti. Istraživanje je također dopunjeno i utemeljeno na stavovima i izravnim iskustvima mladih koji sudjeluju u projektu ENYA-e (Europska mreža mladih savjetnika) iz 2024., kao i članova ENOC-a³.

Napori usmjereni na omogućavanje djetetu da ostane ili se vrati pod skrb svojih roditelja, odnosno, kad je to primjereno, drugih bliskih članova obitelji, često su nedostatni. Članice ENOC-a izvijestile su da se djeca s invaliditetom, djeca sa složenim potrebama, djeca koja žive u ekstremnom siromaštvu i djeca pripadnici različitih manjinskih skupina upućuju na alternativnu skrb češće od druge djece. Iako potvrđuju napore država usmjerene na poboljšanje alternativne skrbi o djeci, Smjernice za alternativnu skrb o djeci Opće skupštine UN-a iz 2009. (A/RES/64/142)⁴, koje postavljaju referentne međunarodne standarde o tom pitanju, i dalje se uglavnom ne provode. U mnogim zemljama uočava se nedostatak kvalitetne alternativne skrbi i ne ulaže se dovoljno napora u ponovno spajanje djece s njihovim obiteljima kad je to u njihovom najboljem interesu. Osim toga, djeca ne dobivaju dostatnu podršku u očuvanju svojih korijena, jezika i kulture. Istovremeno, otežana je mogućnost da djeca u alternativnoj skrbi utječu na svoj položaj, imaju pristup pravnim lijekovima, sudjeluju u donošenju odluka, kao i da se njihovi stavovi razmatraju u skladu s njihovim razvojnim kapacitetima. Zbog kombiniranog učinka negativnih čimbenika, može se dogoditi da djeca napuste alternativnu skrb s nedovoljnim znanjem i vještinama za napredak u društvu i životu.

Ovom izjavom pravobranitelji za djecu, članovi ENOC-a, nastoje posvetiti posebnu pozornost ostvarenju odredaba iz Konvencije o pravima djeteta u vezi s pravima djece odvojene od roditelja. One uključuju opća načela Konvencije o pravima djeteta, odnosno,

² Odlučeno je da se u ovu izjavu ne uključe iskustva izbjeglica i tražitelja međunarodne zaštite ili djece u drugim oblicima skrbi, kao što su psihijatrijske ustanove, odgojni zavodi ili slična okruženja.

³ Povratne informacije s Proljetnog radnog zasjedanja ENOC-a o alternativnoj skrbi (3. lipnja 2024., u Tallinnu, u Estoniji)

⁴ Smjernice za alternativnu skrb o djeci: rezolucija / usvojena na Općoj skupštini UN-a. Opća skupština (64. zasjedanje : 2009-2010) - <https://digitallibrary.un.org/record/673583?ln=en&v=pdf>

pravo djece da budu saslušana i pravo na uvažavanje njihovih stavova (članak 12.); pravo djece na to da se u svim odlukama prvenstveno vodi računa o njihovom najboljem interesu (članak 3.); njihovo pravo na život, opstanak i razvoj (članak 6.); i nediskriminaciju (članak 2.). To uključuje i dužnost države da osigura da se dijete ne odvaja od roditelja protiv svoje volje, osim kad je takvo odvajanje potrebno radi najboljeg interesa djeteta (članak 9.); i pravo na posebnu zaštitu i pomoć države, uključujući alternativnu skrb za takvo dijete, koja uzima u obzir etničko, vjersko, kulturno i jezično podrijetlo djeteta (članak 20.). Također, potvrđujemo i podržavamo potpunu provedbu Smjernica za alternativnu skrb o djeci Opće skupštine UN-a (A/RES/64/142) i drugih relevantnih međunarodnih i europskih standarda u vezi s tim pitanjem⁵.

Kao članovi ENOC-a, svjesni smo da kroz svoje institucionalne ovlasti i preuzete obveze moramo osigurati zaštitu i promicanje prava djece u alternativnoj skrbi. Također, dužnost nam je pozvati nadležna tijela na odgovornost kad nisu zadovoljena prava i potrebe ove skupine djece. Djeca udaljena iz obiteljskog okruženja nalaze se u posebno ranjivom položaju, a za njihovu sigurnost i dobrobit odgovorna su državna tijela.

Stoga mi, članovi i članice Europske mreže pravobranitelja za djecu (ENOC), pozivamo države, nacionalna i regionalna tijela, ali i relevantne europske i međunarodne organizacije da ispunе svoje obveze provedbom sljedećih preporuka:

- 1. Osigurati pravo djece u alternativnoj skrbi na slobodno izražavanje stavova i uzimanje njihovih stavova u obzir, u skladu s njihovim razvojnim kapacitetima, kao i pravo na sudjelovanje u donošenju odluka vezanih za njihov život i životne uvjete u alternativnoj skrbi, sukladno zahtjevima međunarodnih standarda o pravima djece**

⁵ Sažetak – Dan opće rasprave iz 2021. godine: Dječja prava i alternativna skrb: Sažetak i izvještaj o ishodima. (<https://www.ohchr.org/en/events/days-general-discussion-dgd/2021/2021-day-general-discussion-childrens-rights->

[and#:~:text=It%20will%20take%20place%20over,Geneva%2C%20in%20the%20online%20format.">and#:~:text=It%20will%20take%20place%20over,Geneva%2C%20in%20the%20online%20format.](#)) i Lerch, Véronique i Anna Nordenmark Severinsson, Anna (2019) Dokument za raspravu ciljne skupine o djeci u alternativnoj skrbi. Studija izvedivosti za jamstvo za djecu. Europska komisija ((PDF) [Feasibility Study for a Child Guarantee \(researchgate.net\)](#))

- Podizati razinu svijesti o dječjim pravima općenito, a posebno o pravu na sudjelovanje među djecom koja žive u alternativnoj skrbi, kao i među stručnjacima koji rade u ovom području kroz odgovarajuće i kontinuirane edukacije;
- Pružiti djeci njima primjerene informacije i materijale prilagođene njihovoj dobi o njihovim pravima i pravu na sudjelovanje, omogućujući im da izraze informirane stavove; pružiti te informacije i materijale u različitim formatima, kao što su slikovnice, videozapisi i mobilne aplikacije;
- Organizirati redovite radionice i informativne sastanke radi edukacije djece i mladih o njihovim pravima u poticajnom i interaktivnom okruženju;
- Izgraditi odnos povjerenja s djetetom, osigurati transparentnost tijekom cijelog procesa i pobrinuti se da se dijete osjeća dovoljno ugodno da podijeli svoje stavove i razumije proces i sve s njim povezane posljedice;
- Uspostaviti postupke i resurse kako bi sudjelovanje djece postalo standardna praksa u procesima donošenja odluka;
- Sustavno uključivati djecu u sve faze procesa skrbi, uključujući donošenje odluka koje se tiču njih pojedinačno i oblikovanja sustava. Potrebno je osigurati posebne aranžmane radi osiguravanja smislenog sudjelovanja mlađe djece, djece s invaliditetom i djece s posebnim potrebama;
- Uspostaviti trajnije participativne mehanizme i tijela (vijeća, fokus grupe, klubovi mladih itd.) uz potporu država, za djecu koja trenutno žive ili su živjela u alternativnoj skrbi, u kojima mogu slobodno izraziti svoje stavove, podijeliti svoja iskustva i doprinijeti unapređenju sustava skrbi i njegove kvalitete;
- Osigurati da su pravo na sudjelovanje i pravo na saslušanje zakonski zajamčeni i da se njihova provedba redovito prati;
- Osigurati djeci djelotvorne pravne lijekove i pristup pravosuđu, ako im nije osigurano pravo sudjelovanja.

2. **Podržati napore za ostanak djece u vlastitoj obitelji ili povratak u nju, kad je to u djetetovom najboljem interesu**

- Razviti i provoditi socijalne politike i programe usmjerene na obitelj, uključujući besplatnu psihološku podršku, kako bi se spriječilo odvajanje od roditelja te promovirali i jačali kapaciteti roditelja da skrbe o svojoj djeci;

- Pružati kontinuiranu podršku obiteljima tijekom ponovnog spajanja obitelji, uključujući redovite kontrolne posjete i praćenje napretka, obiteljsko savjetovanje i praktičnu pomoć kako bi im se pomoglo u izgradnji povjerenja, prilagodbi i osiguravanju uspješnog povratka u obitelj;
- Pružati sveobuhvatne usluge podrške obiteljima, uključujući školu za roditelje, savjetovanje, financijsku pomoć i tretman kod zlouporabe droga, kako bi se riješila pitanja koja su dovela do odvajanja djeteta i stvorilo sigurno okruženje u obiteljskom domu;
- Koristiti više kanala za dijeljenje informacija o dostupnosti usluga podrške roditeljima i djeci, uključujući društvene mreže, televiziju i radio, web stranice, tiskane materijale, dežurne telefonske linije, informiranje zajednice, škola, dječjih domova i pružatelja zdravstvene skrbi;
- Provesti odgovarajuća sredstva i procese kako bi se osiguralo rano prepoznavanje djece u posebno ranjivim situacijama, uključujući redovite procjene zdravlja i dobrobiti djeteta, edukaciju za osobe koje neposredno skrbe o djeci i osoblje koje radi s djecom, programe podrške za roditelje i osobe koje neposredno skrbe o djeci te praćenje usmjereno na djecu;
- Pružati cjelovitu i kontinuiranu podršku obiteljima u potrebi i osigurati jednostavniju aktivnu koordinaciju između nadležnih službi;
- Riješiti temeljne uzroke problema u obitelji;
- Osigurati multidisciplinarnu (višedioničku) procjenu roditeljskih kapaciteta s ciljem zaštite djetetove sigurnosti, najboljeg interesa i potreba. Procjena bi također trebala uključivati stavove djeteta/djece, u skladu s njihovim razvojnim kapacitetima i zrelošću;
- Poticati snažnu komunikaciju i suradnju između socijalnih službi, obitelji i drugih dionika kako bi se stvorio koordinirani pristup podršci obitelji i naporima za ponovno spajanje obitelji;
- Uspostaviti praktična rješenja za održavanje kontakta (telefonski ili video pozivi, pisma, paketi za djecu itd.) kad god fizički kontakt nije moguće ostvariti ili nije u najboljem interesu djeteta;
- Razvoj i provedba programa i intervencija utemeljenih na dokazima;
- Olakšati ponovno spajanje obitelji, pružiti potrebnu podršku i usluge roditeljima te redovito procjenjivati potrebu za smještajem.

3. Jamčiti dostupna i pravovremena rješenja alternativne skrbi i osigurati temeljitu i pažljivu procjenu najprikladnijeg oblika alternativne skrbi

- Osigurati da se sva raspoloživa sredstva, uključujući podršku obitelji, pažljivo razmotre na temelju najboljeg interesa djeteta prije donošenja odluke o izdvajanju djeteta iz obitelji;
- Procijeniti alternativne mogućnosti skrbi, kao što su udomiteljske obitelji i rezidencijalna skrb, kako bi se utvrdilo koja vrsta skrbi najbolje odgovara individualnim potrebama i interesima djeteta, uz davanje prednosti oblicima skrbi obiteljskog tipa i manjih, obiteljskih okruženja kako bi se osiguralo podržavajuće i stabilno okruženje; s time da proces procjene ne bi smio trajati predugo;
- Ako je moguće, ne udaljavati dijete ili mladu osobu od područja u kojem žive ili njihove kulture nakon što postanu dio sustava socijalne skrbi, kako bi se smanjio broj promjena s kojima se mladi moraju suočiti;
- Nastaviti s individualnom i višefaktorskom procjenom (spol, kultura, jezik, posebna ranjivost itd.) djetetove osobne situacije te kratkoročne i dugoročne skrbi i razvojnih potreba. Procjenu treba provesti multidisciplinarni tim i, prema potrebi, u procjenu uključiti dijete i druge dionike (biološke roditelje, udomitelje i sl.);
- Izraditi individualne planove skrbi za svako dijete kako bi se odgovorilo na njegove specifične potrebe i interese tijekom skrbi te redovito revidirati i prilagođavati te planove kako bi se osigurala njihova trajna djelotvornost; osigurati da se tijekom postupka procjene uzmu u obzir djetetove preferencije i stavovi te, prema potrebi, stavovi drugih dionika (bioloških roditelja itd.);
- Uvesti obveznu psihološku podršku kako bi se djetetu pomoglo u nošenju s emocionalnim ili drugim poteškoćama, uključujući i razdoblje dolaska u novo okruženje;
- Osigurati da stručnjaci iz sustava socijalne skrbi dobiju odgovarajuću podršku i edukaciju za razvoj različitih vještina kako bi se izbjeglo upućivanje djece od jednog stručnjaka do drugog;
- S deinstitucionalizacijom treba nastaviti ako nije u potpunosti provedena, uz istovremeno priznavanje perspektive ENYA-e da, u nekim slučajevima i u specifičnim individualnim okolnostima djeteta, rezidencijalna skrb može biti najprikladnija opcija za dijete;
- Jamčiti dosljedno i stabilno okruženje za skrb o djeci kako bi se stvorile sigurne veze, izbjegavajući česte promjene u skrbi o djeci, osim ako to ne zahtijeva pažljiva i kontinuirana procjena;
- Pružiti udomiteljskim obiteljima daljnju podršku i dostatna sredstva za djelotvorno zadovoljavanje potreba djece o kojoj skrbe te osigurati da djeca i osobe koje o njima neposredno skrbe imaju priliku za međusobno upoznavanje prije donošenja

odluke o smještaju;

- Razviti sustav za specijalizirane udomiteljske obitelji ili, u krajnjoj nuždi i kad je to u najboljem interesu djeteta, rezidencijalnu skrb, kako bi se bolje udovoljilo jedinstvenim i raznolikim potrebama djece u alternativnoj skrbi;
- Provesti Opći komentar br. 14 UN-ovog Odbora za prava djeteta o osiguravanju stručnosti stručnjaka koji provode procjenu najprikladnijeg oblika skrbi.

4. Osigurati kvalitetnu alternativnu skrb

- Ojačati obvezu i odgovornost država u zaštiti dječjih prava i pružanju odgovarajuće alternativne skrbi, s naglaskom na skrbi obiteljskog tipa, svakom djetetu kojem je to potrebno;
- Provesti (minimalne) standarde kvalitete predviđene Konvencijom UN-a o pravima djeteta i Smjernicama UN-a za alternativnu skrb o djeci i relevantnim nacionalnim zakonodavstvom;
- Razviti i provesti sveobuhvatne standarde okruženja alternativne skrbi, koji obuhvaćaju aspekte kao što su sigurnost, zdravlje, obrazovanje i emocionalna podrška, kako bi se osigurala dosljedna i visokokvalitetna skrb; premda će se potrebe za skrbi i podrškom mijenjati s razvojem i sazrijevanjem mlade osobe, standardi trebaju ostati isti;
- Osigurati da su planirane reforme u alternativnoj skrbi osmišljene tako da pružaju stabilna i održiva rješenja korištenjem praksi utemeljenih na dokazima, osiguravanjem dugoročnog financiranja i uspostavom snažnih sustava praćenja i evaluacije;
- Ojačati suradnju i ulaganja u pružatelje alternativne skrbi, socijalnih usluga i organizacija u zajednici i među njima radi osiguravanja sveobuhvatnog pristupa zadovoljavanju potreba djece u sustavu skrbi;
- Osigurati okruženje bez nasilja u kojem se djeca osjećaju voljeno, sigurno i zbrinuto te u kojem se zadovoljavaju njihove individualne potrebe; to uključuje prepoznavanje i sprečavanje izrabljivanja djece.
- Kontinuirano davati prednost emocionalnoj, fizičkoj i psihološkoj dobrobiti djece u alternativnoj skrbi radi podržavanja njihovog općeg razvoja i sreće;
- Osigurati sva potrebna sredstva, uključujući i financijska sredstva, kako bi se osiguralo zadržavanje stručnog osoblja, posebno u rezidencijalnoj skrbi;

- Pružiti odgovarajuću podršku i kontinuiranu i multidisciplinarnu edukaciju udomitelja i djelatnika u sustavu rezidencijalne skrbi radi jačanja njihovih stručnih znanja i vještina;
- Osigurati jednak pristup i standarde u ruralnim i urbanim sredinama.
- Osigurati redovito, neovisno praćenje i/ili nadzor usmjeren na djecu u kojima se mladima omogućuje slobodno izražavanje, bez straha od odmazde ili negativnih posljedica; to može uključivati nenajavljene posjete neovisnih institucija za zaštitu dječjih prava i praćenje pružanja i kvalitete skrbi; osigurati daljnje praćenje nalaza procesa praćenja i svih potrebnih pojedinačnih radnji.

5. Održavati djetetove smislene odnose s vlastitom obitelji, drugim bliskim osobama te djetetovim etničkim, kulturnim, vjerskim i jezičnim korijenima

- Aktivno podupirati djetetove veze s njegovim kulturnim, etničkim i obiteljskim podrijetlom, osiguravajući da se djetetovo pravo na obiteljski život i identitet u potpunosti poštuje i potiče;
- Osigurati da djeca u alternativnoj skrbi ostvaruju redovite kontakte s članovima obitelji i drugim značajnim osobama u njihovu životu, osim ako to nije u njihovom najboljem interesu; riješiti sva pitanja koja se u vezi s tim mogu pojaviti kako bi se osiguralo da ti odnosi ostanu pozitivni i korisni;
- Osigurati da se stavovi djece o održavanju odnosa s članovima njihove obitelji aktivno traže i shvaćaju ozbiljno, njihovim uključivanjem u donošenje svih relevantnih odluka;
- Osigurati i poticati različite načine na koje djeca mogu održavati redovite kontakte sa svojim roditeljima, braćom i sestrama, rodbinom i prijateljima, osiguravajući očuvanje i podršku tim važnim odnosima;
- Osigurati edukaciju i smjernice za udomiteljske obitelji kako bi pripremile i potaknule djecu na održavanje veze s biološkim obiteljima kad je to primjereno; pružiti podršku biološkim roditeljima u održavanju odnosa s njihovom djecom;
- Izraditi i osigurati specijalizirane programe i pružiti podršku udomiteljima i drugim osobama koje neposredno skrbe o djeci kako bi podržali djecu u očuvanju njihovih korijena;
- Izraditi i provoditi specijalizirane programe koji pomažu udomiteljima i drugim osobama koje neposredno skrbe o djeci u očuvanju i njegovanju djetetovih kulturnih, etničkih i obiteljskih veza;

- Educirati osobe koje neposredno skrbe o djeci i stručno osoblje o kulturnoj kompetenciji radi poštovanja i uključivanja etničkog, kulturnog i jezičnog podrijetla djece u svakodnevnu skrb o djeci.

6. Sustavno težiti pripremanju djece u alternativnoj skrbi za samostalan život i uključivanje u zajednicu

- Pomoći mladima koji napuštaju sustav skrbi da razviju svoj plan profesionalnog i osobnog razvoja, procjenjujući njihovu situaciju i usmjeravajući ih prema samostalnosti. Razmotriti njihove zahtjeve i potrebe te dostupne resurse relevantnih službi;
- Unaprijediti podršku djeci i mladima u odabiru njihovog obrazovanja i zanimanja na temelju njihovih interesa. Dati prednosti ranoj i održivoj pripremi za njihov prelazak iz djetinjstva u odraslu dob, umjesto da se s takvom pripremom započne tek godinu dana prije njihove punoljetnosti;
- Osigurati kontinuitet i kvalitetu skrbi provođenjem zdravstvenih procjena radi pružanja individualizirane podrške i odgovarajuće reakcije u slučaju fizičkih ili psiholoških teškoća;
- Uzeti u obzir specifične ranjivosti, kao što su rano roditeljstvo, invaliditet, problemi s mentalnim zdravljem i položaj maloljetnika bez pratnje. Usredotočiti se na prevenciju, uključujući rizična ponašanja, spolni odgoj i ovisnosti;
- Pružiti stručnjacima i neposrednim pružateljima skrbi potrebne alate za podršku mladima na putu prema samostalnosti osiguravanjem učinkovite koordinacije s partnerima, organizacijom usluga i pružanjem ciljane podrške za stručnjake;
- Osigurati odgovarajuću edukaciju za stručnjake, posebno psihologe i socijalne radnike, uključujući specijalizirane module o pravima djece u alternativnoj skrbi i pristupu uslugama, kako bi se mladima koji napuštaju sustav alternativne skrbi pomoglo u poduzimanju daljnjih postupaka pred državnim tijelima;
- Informirati djecu i mlade koji napuštaju sustav socijalne i alternativne skrbi i osigurati da budu u potpunosti upoznati sa svojim pravima i dostupnom podrškom, uključujući mogućnosti za financijsku i psihosocijalnu podršku, i to pojednostavljivanjem i olakšavanjem njihova pristupa različitim resursima (stanovanje, obrazovanje, stručno usavršavanje, stipendije itd.);
- Promicati i razvijati emocionalne, obrazovne i podržavajuće veze, primjerice, kroz lokalne programe mentorstva, uz redovito praćenje (sastanci, telefonski pozivi, kućni posjeti itd.) nakon što mladi napuste alternativnu skrb, kako bi se izgradili smisleni odnosi s odraslim volonterima i proširila mreža podrške i solidarnosti;

- Osigurati pravo na povratak, kojim se mladima omogućuje da prilagode ili obustave primanje potpore do stabilizacije situacije nakon napuštanja alternativne skrbi, istodobno osiguravajući mogućnost ponovnog dobivanja potpore ako to bude potrebno zbog određenih poteškoća ili promjena okolnosti;
- Države i svi relevantni dionici trebaju usvojiti sve odgovarajuće mjere, radnje, kampanje za podizanje svijesti itd. radi sprečavanja i borbe protiv stigmatizacije djece koja su uključena ili su bila uključena u sustav alternativne skrbi.

7. Jačati inspekcijski nadzor i praćenje sustava alternativne skrbi

- Izraditi i provesti jasne regulatorne okvire, uz navođenje standarda i postupaka inspekcijskog nadzora i praćenja ustanova za pružanje alternativne skrbi, kako u javnom, tako i u privatnom sektoru;
- Jamčiti neovisnost inspekcijskih sustava korištenjem vanjskih organizacija za nadzor;
- Osigurati usklađenost sa standardima kroz redovite, nenajavljene inspekcije sustava alternativne skrbi. Neovisne institucije za zaštitu dječjih prava također trebaju obavljati posjete i davati preporuke za poboljšanja;
- Osigurati dostatna sredstva i resurse inspekcijskim i nadzornim tijelima kako bi se omogućio temeljit i učinkovit nadzor nad ustanovama za pružanje alternativne skrbi;
- Zatražiti od ustanova za skrb o djeci da podnose redovite, detaljne izvještaje o svom radu, praksama skrbi i dobrobiti djece. Osigurati da inspekcije rezultiraju iscrpnim izvještajima u kojima se navode učinci, potrebna poboljšanja i povratne informacije dobivene od djece;
- Uključiti dionike iz različitih područja, kao što su socijalni radnici, stručnjaci po iskustvu (*peer worker*), dječji psiholozi i pravници, u procese inspekcijskog nadzora i praćenja. Osigurati osposobljenost dionika za postupke inspekcijskog nadzora i interakciju s djecom u alternativnoj skrbi kako bi prikupili točne povratne informacije;
- Stvoriti sigurne, anonimne kanale za djecu i mlade u alternativnoj skrbi radi dobivanja povratnih informacija o njihovim iskustvima i životnim uvjetima i osigurati da njihov glas bude sastavni dio procesa praćenja;
- Prikupiti i analizirati podatke o uspješnosti i uvjetima u ustanovama za pružanje alternativne skrbi radi donošenja odluka o politikama i poboljšanja praksi u sustavu skrbi;
- Poduzeti proaktivne, strateške i kreativne korake kako bi se osiguralo da djeca u alternativnoj skrbi imaju pristup učinkovitim i djeci prilagođenim mehanizmima za podnošenje pritužbi radi osiguravanja zaštite od kršenja prava djeteta.

ENOC se sufinansira programom *Građani, jednakost, prava i vrijednosti Europske unije*. Sadržaj ove publikacije predstavlja samo stajališta ENOC-a i njegova je isključiva odgovornost. Europska komisija ne prihvaća odgovornost za korištenje informacija koje ova publikacija sadrži.